

Egy különös dokumentumgyűjtemény

Bonchidai Hírek, 1870–2000.

Az erdélyi magyarság múltjának feltárása történelmi szükségszerűség. A témában nagy előrelépést és viszonyítási alapot jelentett a háromkötetes *Erdély története* megjelenése 1986-ban (főszerk. Köpeczi Béla, Bp. Akadémiai Kiadó). Azóta is több könyv, számos tudományos és népszerűsítő cikk látott napvilágot, amelyek az egyes fehér foltokat feltárják, kiegészítik ismereteinket.

Történetírói alkotáson azokat az írásokat értjük, amelyeket a történettudomány eszköztárában, módszereiben ismerős és jártas emberek alkotnak, függetlenül attól, hogy milyen írói képességgel rendelkeznek. Ha valaki megírja emlékiratát, nem történettudományi munkát tesz közzé, bár olyan művet ír, amelyet a történetírók felhasználnak. Mindezekből sok mindent kimazsolázhatunk, és tanulhatunk belőlük. A naplók és emlékiratok belopták az egyéni érzéseket, megfigyelések ízeit, zamatát is bizonyos korok megítélésébe. Csak egyet nem tudtak visszaadni: a napok hangulatát. Azt, hogy miként értesültek akkor az emberek az eseményekről, miket tudtak meg, hogyan érzékelték azokat, mit gondoltak és mit éreztek...

Szakács János bukaresti születésű (1934), műszaki képzettségű, Bonchidához erős kötelekekkel kapcsolódó kolozsvári lakos kézzel írott kétkötetes munkájában *Bonchidai Hírek* címmel összegyűjtötte az 1870–2000 közötti időszakra vonatkozó, különböző újságokban és folyóiratokban megjelent, a településre vonatkozó cikkeket, okmányokat és képeket, amolyan „dokumentumgyűjteményt” állítva össze. Szöveggyűjteménye az ő személyes ajándékként bekerült könyvtárunkba (OSZK Kézirattár, Jelzet: Quart. Hung. 4434).

A nehezen meghatározható műfajú mű két részre tagolható, ezért mi is külön foglalkozunk a két résszel.

Az első részben a szerkesztő arra vállalkozott, hogy kivágott újságcikkek és hírek sorozatából próbálja a ma olvasóközönsége elé vetíteni Bonchida több mint egy évszázadának történetét. Az a cél vezethette, hogy az újságközlemények frissessége, aznapisága: a napok, hetek, hónapok hangulatát varázsolja az olvasó elé. Hogy azok előtt, akik átélték, az elfelejtett emlékeken keresztül megkelevenedjék múltjuk egy szakasza. Akik pedig akkor még nem éltek vagy fiatalok voltak, ne csak megismerjék a történelmi események összefüggéseit, mozgó erőt, de olvasás közben bele is éljék magukat ama elmúlt napok, hetek és hónapok érzelm- és gondolatvilágába. A két kötet folyamatos munka eredménye: egy alapváltozat folyamatosan bővült, így állt össze annak mai változata.

Az első kötet az 1870–1952 közötti írásokat, míg a második az 1953–2000 közötti cikkeket foglalja magába. Az első kötet – amelynek címlapja (hibásan) a második köteté – vázlatos előszavában arról tájékoztat, hogy az általunk ismertett példány már az ötödik kiadás, és készül a hatodik kiadás is.

A második kötet utolsó lapjai tartalmazzák az előző „kiadások” előszavait 1997 és 2000 között. Ezek, amelyek így utószóvá váltak, egy lokálpatrióta érzelmi vallo-másai, a célkitűzésekről, a válogatás és szövegközlés szempontjairól viszont keve-set (inkább semmit nem) árulnak el. Az ismertetett, 2000. XII. 15-én kelt *Előszó* tartalmaz egy keveset a válogatás és összeállítás jellegéről: „*én csupán összegyűj-töttem az újságokban megjelent híreket és nem felelhetek azoknak valóságáért vagy hamisságáért.*” A szerkesztő itt utal arra is, hogy az előző századforduló Bonchidán is a „boldog békeidők”-et jelentette, míg a második világháború utáni évtizedek a valóság elferdítésének időszaka voltak.

A kötetek forrásait az összeállító által nem módszeresen fellapozott újságok, folyóiratok, naptárak, statisztikák, a református egyházkerület névkönyvei és er-délyi témájú könyvek jelentették. A téma széles skálájú: arcképek, árvízi tudósítás, balcsetek, báli beszámolók, a Bánffy család történetei, birtokvásárlási iratok, gaz-dasági munkálatok beszámolóí, halálozás, hírek, körözvények, rendeletek, statisztikák, tüzesetek, vásárok stb.

A kötetek évszámok szerint tagolódnak fejezetekre, azon belül vannak sorszá-mozva az adott évből fellelt cikkek, összesen 2514, legtöbbször az 1952-es évből (62 cikk), legkevesebb 1920-ból (1 cikk).

Az újságcikkek, valamint a folyamatosan gyarapodó, de eléggé gyarló kép-anyag alapján nyomon követhető Erdély mikrotörténete: a dualizmus békés éveí, az első világháború, a két világháború közötti kisebbségi korszak, a második vi-lágháború, a szocialistának nevezett korszak és az azt követő korszakváltás néhány esztendeje. Persze minden korszak a maga stílusában! A két világháború közötti időszakba román nyelvű cikkek is vannak bevalogatva (például az *Universul ír-ai*). Az 1950-es (!) év 58 cikke után viszont a szerkesztő a *Megjegyzés*-ben azon kételyénck ad hangot, hogy vajon a korszak összes cikkét valaki egyáltalán elol-vasná-e? És mivel érzi, hogy ez mennyiségileg is terjedelmes lenne, maga válogat, és az 1966–1989 köztí időszakból közel 100 cikket (pontosan 84-ct) terjedelmi okokra hivatkozva kihagy, de a tárgyévnel bibliográfiailag rögzíti őket.

A könyv és azon belül e fejezet természetesen fogatékosságokban is szenved:

1. Az újság nem maga az élet, csak annak halvány tükre. Főleg háborús kor-szakban, amikor minden országban fontos érdekek fegyelmezik a sajtószabadság csapongását. A vázolt korszakban lezajlott két világháború, és a kisebbségi korszakoknak is megvoltak a sajátosságai (sajtócenzúrája), így sok minden nem kerülhetett be az akkori lapokba!
2. Sok cseményt (részletkérdést) a mai kor embere nem ismerhet fel jelentő-ségében, a fától olykor nem láthatja az erdőt.
3. Az olvasó aránytalanságokat is fog találni a könyvben: fontos cseményeket néhány rövid sorban, lényegtelenebbeket viszont bővebb tálalásban. Bár az is igaz lehet, hogy a kicsiben, lényegtelenben is benne van a nagy: apróságok, hangulatok, vélemények tükrözik vissza a kor érzelmeit, magánéletét.

Mint említettük, a tárgyalt kötetek általunk első résznek minősített egysége hasz-nos, érdekes, tanulságos dokumentumgyűjtemény. A második rész számunkra csak részben érthető egyveleg, valamiféle függelék, az összes fellelt bonchidai kép, irat és iromány előző részhez toldása (nem csokorba szedése)! Nem kevés fejtörést oko-zott számunkra annak értelmezése, hogy a közel 300 oldalon mi is van valójában.

Nem egyértelmű a fejezetek, alfejezetek felosztása sem (ha egyáltalán volt erre szándék), így a magunk tapasztalata alapján készítettünk összefoglalót:

- I. Az első fejezet (60 oldal) *És ami a hírekből kimaradt* cím alatt amolyan történelmi oknyomozás a két világháború közötti kisebbségi sorsról, a bonchidai nagy napról, a magyar honvédség 1940. szeptember 10-ei bevonulásáról, a katonatemető „rejtélyeiről”, a Bánffy kastély felgyújtásáról és a helyi 56-os eseményekről. Megannyi érdekes és hasznos adalék egy falumonográfiához!
- II. *Bonchidai arcképek* cím alatt életrajzokat és képeket találunk félszáz oldalon!
- III. Tucatnyi lapon iratok, kiadványok címlapjainak másolatai!
- IV. A *Levél és okiratmásolatok* című fejezet is finom-vegyes: egy Kós Károly levél meg néhány születési, házassági anyakönyvi kivonat és konfirmációi emléklap.
- V. A bonchidai református gyülekezet képei, konfirmáló fiatalok csoportképei.
- VI. *Kivonatok a község „történelemlékönyvének” lapjaiból*, tulajdonképpen részletek a településről szóló írásokból.
- VII–VIII. A bonchidai kastély felvételei és a Bonchidára vonatkozó tanulmányok kivonatai tulajdonképpen képhalmaz. A bonchidai üdvözlőlapok és Gy. Szabó Béla metszeteinek másolatai javítanak valamennyit a minőségen.

A teljes második rész egy falumonográfia forrásául szolgálhat. A nagy munka példamutató értékmentés az utolsó percben egy olyan erdélyi településről, amelynek legjelentősebb műemlékét (a Bánffy kastélyt) a háború óta csak rombolták, ám a közeljövőben próbálják felújítani...

Az azonban kérdéses, hogy az ilyen, Szakács János-féle munkáknak lesz-e folytatása? Mert az lenne kívánatos, ha egy jól kimunkált módszer alapján egyre több hasonló születne!

György Béla

A Székesfehérvári Körzeti Könyvtár története

Másfélszáz oldalon írta meg a Székesfehérvári Körzeti Könyvtár (a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár elődje) történetét *Kégli Ferenc*. A könyvtárat, amely „az agitációs- és propaganda-célokból is támogatott körzeti könyvtári rendszer egyik alközpontja volt”, 1950. május 21-én avatták fel Székesfehérváron, és „hatásköre a teljes megyére kiterjedt”. „A megyei könyvtár avatására 1952. augusztus 19-én került sor ünnepi műsor keretében. Ezzel az aktussal a Székesfehérvári Körzeti Könyvtár mint intézmény megszűnt.” A két avatás közti időszak, két esztendő történetét mutatja be minuciózus részletességgel a monográfia. Olyan rész-

letességgel és pontossággal, amelyenre nem tudunk, nemigen találunk még egy példát a hazai, de – aligha tévedünk – a nemzetközi szakirodalomban sem. Aki belelapoz a szép kiállítású, a szerző precizitásához, szinte aggályos gondosságához illően igen szakszerűen szerkesztett, hihetetlen gondnal korrigált és ellenőrzött szövegű munkába, ilyenféle passzusok hosszú sorára lelhet:

„Ezekben a napokban [pontosan tudható, mely napokról van szó] küldte meg a Népkönyvtári Központ a bútorokat a körzeti könyvtár számára: 2 db íróasztalt, 1 db írógépasztalt, 1 db billenőajtós írógépasztalt, 1 db kétajtós polcos szekrényt, 6 db széket és 1 db kerek asztalt.”

„A Székesfehérvári Körzeti Könyvtár és a felújított Székesfehérvári Városi Könyvtár közös átadó ünnepsége május 21-én, vasárnap 11 órakor kezdődött. Az ünnepi beszédet Tanner József, a Népművelési Minisztérium főosztályvezetője tartotta. Kihangsúlyozta... [hosszabb idézetek a beszédből]”

„A Népművelési Minisztérium 1950. május 31-én küldte meg a költségvetési reform végrehajtásából fakadó változásokat ismertető, a helyes pénz- és vagyongazdálkodás legfontosabb szempontjait magába foglaló húszoldalas [!] tájékoztatót... Mácsainé valószínűleg nem olvasta el figyelmesen a tájékoztatót, mivel a könyvtár 1950 július havi pénzügyi kimutatása még augusztus 17-én sem érkezett be a minisztérium költségvetési osztályára.”

„A könyvtári kötésben, katalóguscédulával, kölcsönzőlappal, raktári lappal ellátott könyvekkel a körzeti könyvtárosnak csak technikai feladatokat kellett elvégeznie... Probléma csak akkor keletkezett, amikor a Népkönyvtári Központ raktárában összecerélték a szállítmányokat. Ez történt akkor, amikor 1950 októberében az egyik – kívül Székesfehérvár címzésű – ládáról a felbontás után kiderült, hogy benne Kaposvárra szánt könyvek vannak. (A ládában harminc mű volt, művenként 10, illetve 15 példányban, összesen 395 darab.) Az eset megisméltődött 1951 júliusában. Ekkor...”

„Az 1950 szeptemberétől érkezett leveleken már látható az iktatóbélyegző, a kimenő levélmásolatokon pedig... a körpecsét... Az iratok másodpéldányként használt vékony fehér papírt 1951 februárjától a párt II. kongresszusa alkalmából rendezendő kiállítások propaganda-nyomtatványa váltotta fel. Ezek... ugyanis egyoldalas nyomásúak voltak, így üres hátoldalukkal alkalmassá váltak a kimenő iratok indigós másolati papírjának... több hónapon keresztül szolgáltak másodpéldányként a körzeti könyvtárban legépelte hivatalos leveleknél. 1952 elejétől a másolatokhoz egységesen halványzöld papír került felhasználásra.”

„A Népkönyvtári Központ 600 Ft-ot adott fel 1950. december 12-én a körzeti könyvtár címére... A szállítás még az év végén megkezdődött, maguk a szekrények vasúton érkeztek... A körzeti könyvtár adminisztrációs munkája ez alkalommal sem volt kifogástalan. A Válra érkezett szekrény fuvarköltségének okmányait a községi tanács vb 1951. január 13-án küldte be a

körzeti könyvtárnak az összeg megtérítése végett. A térítés nem történt meg, mire március 6-án a községi tanács azzal sürgette meg a körzeti könyvtárt, hogy ha nem érkezik meg az összeg, akkor kénytelen az ügyet az Állami Ellenőrző Bizottság, vagy a Közületi Egyeztető Bizottság elé vinni. Az erőteljes fellépés hatására Mácsainé egy hét múlva átutalta a 45 Ft-ot a községi tanács vb részére.”

Hosszan, igen hosszan idézhetnénk még a hasonló passzusokat, eset- és eseményleírásokat. Lehetnek (talán vannak is) olyanok, akik valamiféle karikírozási szándéknak vélhetnék ezt. Szó sincs róla. Azt szerettük volna érzékeltetni ezekkel az idézetekkel (amelyeket semmiféle leírás, beszámoló nem érzékíthetett volna meg jobban, mint saját maguk kiemelése, felsorakoztatása), hogy a szerző *mindent, de valóban mindent* tud tárgyáról. A másolati papírok színéről, minőségéről, használatuk időszakairól (stb.) csakúgy, mint a fuvarlevelekről, az elcsérült külödemények tartalmáról stb., stb., stb. Le Roy Ladurie (a mikrotörténet-írás pápája) elbújhat Kéglí Ferenc mögött. Dehát nem túlzás-e mindez? Nem öncélú, l'art pour l'art játék-e? Vajon nem a Mátyás királynál művészetével jelentkező borsóhajigáló mestert idézi-e eszünkbe Kéglí Ferenc? (Mint ismeretes, a mester borsót tudott áthajtani – igen messziről – bármely kulcslyukon.) És vajon nem e mester jutalmát érdemelné-e a monográfia szerzője? (Aki a remélt-elvárt zsák arany helyett egy zsák borsót kapott a királytól, hogy legyen mit hajigálnia.) Bizonyos, hogy másoknál, hazai és nem hazai könyvtártörténészeknél az ilyen jellegű adatok legfeljebb kis színesekeként szerepelnek, élénkítik az előadást, anekdota-jellegűek és -ízűek, szépirodalmi stichet adnak a munkának, hangulatkeltők, és nem szerves részei a történetírásnak. Kéglí Ferenc esetében azonban a törzsrészt képviselik. Belőlük áll, belőlük épül, hatalmas tömegük, szakadatlan soruk, sorozatuk adja magát a monográfiát. Persze nem csak ők, az ő tagolt halmazaik szerepelnek a műben. A szerző igen kontúrosan megadja, megrajzolja a kereteket is: visszatekint Fejér vármegye közkönyvtárainak régmúltjára, részletesen szól a koalíciós évek népkönyvtáiról, regisztrálja igen alaposan a körzeti könyvtári rendszer kialakításának etapjait stb. Belehelyezi a Székesfehérvári Körzeti Könyvtárat abba a történelmi, művelődéstörténeti és könyvtártörténeti összefüggésrendszerbe, amelyből kinőtt, amelyben kialakult és működött. Nemcsak utalásszerűen, de szisztematikusan felépíti Kéglí Ferenc azt a jogszabályi (és politikai, kultúrpolitikai) vázat, amelyhez képest, amelyben működött könyvének „főhőse”. Az ismert adatok (dátumok, jogszabályok, ideológiai és egyéb iránymutatások) mind-mind fellelhetők a könyvben, épp annyira, amennyire szükséges. A köztudott dolgokra, összefüggésekre épp csak alludálás történik, a konkrétumok, ismeretlen vagy kevésbé ismert vonatkozások megmagyaráztatnak, a keret pedig a konkrét Fejér megyei adatok tömkelegével töltetik ki. És ebben a keretben lépnek aztán fel a már utalt adatsorok, egyes események, tények, factum brutumok és „apróságok”, tömegükben már épp nem kis színesekeknek tekinthető adalékok.

Hogy ez micsoda óriási munkát jelent, tán nem szükséges hangsúlyozni. Kéglí Ferenc a teljesség igényével búvárolta át a források (elsősorban levél- és irattári források) tömkelegét. És excellál a forráskritikában is. A legsajátbanban történészi munkát, a kútfőanalízist és kútfőkritikát a legmagasabb szinten űzi, teheti ezt annál inkább, mivel végzetlenül mennyiségű adata van, amelyek – persze csak az értő, a

szakértő, a mester kezében – mintegy egymást magyarázzák, korrigálják, egészítik ki és módosítják, henyén akár azt is mondhatnánk, maguk végzik el a forráskritikát. (Ahogy Hegel szerint az ember a munkát végzi: hagyja a természetet dolgozni, és figyelj, jól csinálja-e.) Hogy micsoda mennyisége fekszik e műben a levéltárban, jószerint olvashatatlan iratok böngészésével (és meg- és feltalálásával) eltelt időnek, csak sejthetjük. Dehát megérte-e? Tehetjük, tesszük fel ismét a kérdést.

E sorok írója szerint feltétlenül, egészen bizonyosan megérte. Hogy miért? Indítsunk egy kissé távolabbról!

A Hóman–Szekfű-féle Magyar történet azzal bővölte el még olyan megrögzött elleneseit, ellenzőit, hiperkritikusait is, mint Németh László, hogy szinte végtelenül kitágította a történetírás tárgyát. Szekfű hosszú fejezetben foglalkozik – többek közt – a búcsújárásokkal, azok útvonalával, a résztvevők jellemzésével, a búcsúnak mint olyanok a bemutatásával, értelmezésével, a „nagy” történetbe való beiktatásával. Vagy – mondjuk – a kastélyépítéssel. Azzal, hogy mikor, miért és milyen kastélyok épültek, és – főként – mit, mi mindent jelentett ez. Nem tehetne volna ezt, ha nem állnak rendelkezésére többek közt például a Karácsonyi János-féle egyháztörténeti dolgozatok vagy a Lyka Károly-típusú művészettörténeti értekezések, tanulmányok, összefoglalások. Ezek a munkák (a Karácsonyi- és Lyka-félék) tették csak lehetővé a Szekfű-féle történetírást. Vessünk egy pillantást, épp csak egy röpkét a sok szempontból (és persze mutatis mutandis) a Hóman–Szekfű hatodik kötetének is tekinthető, immáron klasszikusnak számító Romsics Ignác-féle huszadik századi magyar történetre. Hiányzik belőle szinte teljes egészében a könyvtárak története. Nem azért, mert a témát a szerző elhanyagolhatónak gondolta-vélte volna. Sokkal kisebb jelentőségű dolgokkal is részletezően foglalkozik (például a mozhálózattal vidéken és a tanyavilágban). Ám – általános történéssz lévén – csak arról írhat, csak azzal foglalkozhat, amihez, amiről anyaga van. Ő maga nem kutathatja ki a könyvtártörténetet. Szükségképp feldolgozásokra van utalva. Ám olyanokra, csak olyanokra, amelyek maguk nem ismét csak feldolgozásokra épülnek. Hanem olyanokra, és csak olyanokra, amelyek magukat a forrásokat szólaltatják meg, lege artis. Vagyis Romsicsnak Kégli Ferencre, az ő könyvére, a Kégli Ferencekre (sajnos csak egy van belőle) van óhatatlanul szüksége. Az egyetemes magyar történetírásban csak akkor foglalhatja el helyét a könyvtárak története is, csak akkor kerülhet a súlyának megfelelő pozícióba (sőt csak akkor derülhet ki egyáltalán, mi is, mekkora is ez a súly), ha rendelkezésre állnak a Kégli Ferenc-féle monográfiák. *Egy már van.*

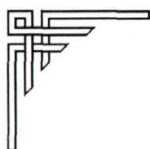
Hadd mondjunk egy másik példát is! Vörös Károly minden bizonnyal világszintű (több amerikai professzor igazolta vissza ezt a vélekedést) Budapest-történetében annak a vágyának ad hangot, bárha valaki átvizsgálná úgy a főváros gazdálkodásával kapcsolatos forrásanyagot, amiként egy GH-revizor foglalkozik a mai GH-anyagokkal. Egy történész nem teheti meg ezt helyette. De hogy képünk Budapest gazdálkodásáról csak akkor lehetne teljes (vagy azt megközelítő), ha ez a vizsgálat megejtetnék, Vörös Károly szerint bizonyos. Hogy ez az utalás miben és mennyiben vonatkoztatható Kégli Ferenc munkájára, talán nem kell kifejtenuk.

A tudomány kollektív alkotás, a tudósok egymás eredményeire építve létezhetnek, dolgozhatnak csak. Ám csak a nagy egyéni teljesítmények tehetik lehetővé ezt az interkommunikációt. És Kégli Ferenc páratlanul nagy teljesítménnyel rukolt elő. A többi nem az ő dolga. De dolgot, munkát, alkalmat és lehetőséget

kínált sokaknak, igen sokaknak. (Maga persze korántsem érzi művét befejezettek. Nemcsak a hihetetlenül adatgazdag monográfia még sűrítettebben adatgazdag függelékei tanúskodnak erről, de a további anyagokat tartalmazó digitális közlemények dandára is.)

Persze nemcsak a tudomány világát gazdagította Kégli Ferenc. Nekünk könyvtárosoknak is nagy ajándékot adott. Van mit tanulmányoznunk, van mitől módszertant ellesnünk (könyvtártörténeti és helyismereti módszertanról van szó). és – főleg – van minek örülnünk, van mire – oly édes érzés – kollektív büszkeséggel gondolnunk. (VK)

[Kégli Ferenc: A Székesfehérvári Körzeti Könyvtár (a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár elődje) története 1950–1952. Székesfehérvár 2002. Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár]

A Publika Magyar Könyvtári Kör felhívása

Az Európai Bizottság kezdeményezésére a 2003. év a Fogyatékosok Európai Éve lett. A jeles év alkalmat ad a fogyatékkal élők iránti társadalmi szolidaritás növelésére és az esélyegyenlőség kiteljesedésének elősegítésére. A 2003. éven belül is megkülönböztetett szerepet kap *május első szombatja*, mely Magyarországon néhány éve

az Esélyegyenlőség Napja.

A Publika Magyar Könyvtári Kör kéri a könyvtárakat és a könyvtárosokat, hogy emlékezzenek meg erről a napról különféle, a fogyatékosoknak szóló és velük, a családjukkal, a gondozóikkal közösen kialakított könyvtári rendezvényekkel, eseményekkel.

Értük – velük!

Mélyítsék tovább a fogyatékosok intézményeivel már eddig is kialakított jó kapcsolataikat és teremtsenek lehetőséget újabb kapcsolatok felvételére, kialakítására.

A rendezvények megszervezésében vegyék igénybe a Publika Magyar Könyvtári Kör és a Könyvtári Intézet képzésein speciálisan felkészített munkatársaik segítségét.

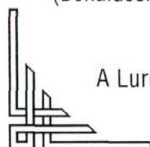
Az **Esélyegyenlőség Napja** alkalmából **május 8–10-én** kerül sor Budapesten a **Lurdy Házban** a nagyszabású **„REHA Hungary” rehabilitációs szakkiallításra és kongresszusra**, melynek fő témája ebben az évben a fogyatékkal élők életminőségének megőrzése és biztosítása.

A rendezvényen a Publika Magyar Könyvtári Kör és a Könyvtári Intézet közös standot állít, hogy bemutathassa azokat a lehetőségeket, melyekkel a közkönyvtárak képesek enyhíteni a fogyatékkal élők kulturális és szociális hátrányait, elősegíteni szellemi aktivitásukat, értelmes és kellemes szabadidő-felhasználásukat, közösségi igényüket.

Kérjük, hogy a könyvtárakból *április 26-áig* juttassák el a Könyvtári Intézetbe mindazokat a bemutatásra alkalmas dokumentumaikat (meghívó, szórólap, plakát, fénykép, poszter, kiadványok stb.), melyekből gazdag illusztráció készülhet a kiállításra.

(Beküldési cím: *OSZK Könyvtári Intézet, Bartos Éva, 1827 Budapest, Budavári Palota F Épület*)

A Lurdy Házban megvalósuló részletes programról további híradással leszünk.

the 1990s, the number of people with a mental health problem has increased by 50% (Mental Health Foundation, 2000).

There is a growing awareness of the need to address the needs of people with mental health problems. The Department of Health (2000) has set out a strategy for mental health care, which includes a commitment to improve the lives of people with mental health problems and to reduce the stigma associated with mental illness.

One of the key elements of this strategy is the development of a new model of care, which is based on the principles of recovery and self-help. This model of care is designed to help people with mental health problems to lead a more normal life and to reduce the impact of their illness.

Self-help is a key component of this model of care. It involves people with mental health problems taking an active role in their own care and working with their health professionals to develop a plan of care that meets their needs. Self-help can help people to manage their symptoms, to improve their coping strategies, and to build a support network.

There are a number of reasons why self-help is an important part of mental health care. First, it can help people to take control of their lives and to reduce the impact of their illness. Second, it can help people to build a support network and to reduce the stigma associated with mental illness. Third, it can help people to improve their coping strategies and to manage their symptoms more effectively.

Self-help can be provided in a number of ways. It can be provided through self-help manuals, self-help groups, and self-help programmes. Self-help manuals are books or booklets that provide information and advice on how to manage mental health problems. Self-help groups are groups of people who meet regularly to discuss their experiences and to provide support to each other. Self-help programmes are programmes that provide structured support and advice to people with mental health problems.

There are a number of factors that can influence the effectiveness of self-help. These factors include the quality of the self-help material, the support and encouragement provided by health professionals, and the individual's motivation and resources. It is important to ensure that self-help is provided in a way that is accessible and acceptable to people with mental health problems.

Self-help is an important part of mental health care and can help people to lead a more normal life and to reduce the impact of their illness. It is important to ensure that self-help is provided in a way that is accessible and acceptable to people with mental health problems. Further research is needed to evaluate the effectiveness of self-help and to identify the factors that influence its effectiveness.

The Department of Health (2000) has set out a strategy for mental health care, which includes a commitment to improve the lives of people with mental health problems and to reduce the stigma associated with mental illness. One of the key elements of this strategy is the development of a new model of care, which is based on the principles of recovery and self-help.

Self-help is a key component of this model of care. It involves people with mental health problems taking an active role in their own care and working with their health professionals to develop a plan of care that meets their needs. Self-help can help people to manage their symptoms, to improve their coping strategies, and to build a support network.